

2020

Jagoda Duvnjak & Ana Komso

Marija Maracic
Cleveland State University

Josipa Karaca

Follow this and additional works at: <https://engagedscholarship.csuohio.edu/sicanje>

 Part of the [Catholic Studies Commons](#), [Cultural History Commons](#), [Ethnic Studies Commons](#), [History of Religion Commons](#), [Medieval Studies Commons](#), [Oral History Commons](#), [Other History Commons](#), [Other Religion Commons](#), [Photography Commons](#), [Race and Ethnicity Commons](#), [Religious Thought, Theology and Philosophy of Religion Commons](#), [Social History Commons](#), [Sociology of Culture Commons](#), [Sociology of Religion Commons](#), [Women's History Commons](#), and the [Women's Studies Commons](#)

How does access to this work benefit you? Let us know!

Recommended Citation

Maracic, Marija and Karaca, Josipa, "Jagoda Duvnjak & Ana Komso" (2020). *SICANJE*. 5.
<https://engagedscholarship.csuohio.edu/sicanje/5>

This Oral History is brought to you for free and open access by the Michael Schwartz Library at EngagedScholarship@CSU. It has been accepted for inclusion in SICANJE by an authorized administrator of EngagedScholarship@CSU. For more information, please contact library.es@csuohio.edu.

JAGODA DUVNJAK

&

ANA KOMŠO

SUBJECT: JAGODA DUVNJAK & ANA KOMSO

PROJECT: SICANJE 2019

A: INTERVIEWER

B: INTERVIEWEE: JAGODA DUVNJAK

C: INTERVIEWEE: ANA KOMSO

Croatian	English	German
<p>A: Sad samo ime i prezime? B: Jagoda Duvnjak. A: Jagoda Duvnjak. Odlično, Jagoda, a koje ste Vi godište? B: '41, A: '41. Odlično! B: 17.1 . A: Mhm, i, am, sad Vi imate ovaj običaj, nosite, i kad ste to sebi napravili? B: Pa možda, od 50tih ka 'vamo, nije se radilo, do 50tih godina, vamo na 60te, nije, nije se radilo. A: Aha. B: Do 50tih se eto radilo, ja sam možda, '51/'52 tako možda u mene je ovo, radismo, ja curica, čuvali ovce hehehehe. A: Aha. B: To radila, ja, a radilo se to sa, ah, uzme se luč, i naloži se, i smreke, i ono, i stavi se ono peka, na to, i onda se ufati ona čađ na onu peku, i onda se to sastruže i stavi se sveta voda. A: Aham.</p>	<p>Jagoda Duvnjak</p>	<p>Jagoda Duvnjak</p>

B: I žena koja ima, koja, dojilja, koja dijete doji onog mlijeka od žene u to, stavlja se, i to prinoći na vani, stoji na vani na prozoru.

A: Aham.

B: Uoči Sv.Josipa.

A: Aham.

B: Npr.18og Marta.

A: Aham.

B: I onda se na Sv.Josipa to radi, to samo jedan dan se u godini radilo.

A: I što mislite da je bilo baš taj dan da se to radi?

B: E to vam je, nebi znala, znam što se je radilo, ali neznam za ovaj...radilo se kao kad je bilo za Turski vakat.

A: Aham.

B: Onda su oni roblje uzimali, narodi, i oni, onda, i muškarci su isto imali, na, ili bilo što, samo da ima sebi na ruci.

B: I onda ovaj, eto, kao da si možda nedaj bože il da se otme dijete, il da, da...da se ubije da se može naći po tome.

B: Naprimjer, zna, zna roditelj šta ima dijete na sebi, neki biljeg, i to tako...

B: Tako je to bilo, eto još od, od, neznam kad je počelo ali uglavnom za vrijeme Turskog vakta je se to pošlo radit.

A: Mhm.

B: I eto, kažem ti, do 50tih vamo na 60te neznam da je iko radio.

A: Ja, ja, i koliko ste Vi imali godina kad ste imali te...

B: Pa možda jedno 12,13 godina, nisam više imala.

A: Aham, i jel vaša majka isto imala?

B: Pa neznam, meni je mater umrla, ja sam imala sam 3 godine.

A: Aham.

B: A imala je sigurno, imala je.

A: I ko je Vama stavio ove križeve?

B: Pa jedna cura, u nas bila, rodica jedna, pa zna, nije to svako radio.

A: Ja, ja

B: Baš ono ko je imao smisla, neko nesmiije bockat, to se napiše onim, zvaao se murećef, i napiše se križ, i onda se, ovaj uzme igla I bocka se tako, to, i onda se stave, zvali mavi papir plav onaj papir, ko plav papir neki, tako ono, pa upija ono... i to prinoći sutradan se skine, nekad ono ko pozledi, pa bude malo ko krastice, a nekad ostane ko da nije ništa bilo.

A: Ja, tako, baš lijepo.

B: Nije bilo strašno al eto, neko nije smio, a mene nije bilo strah, ja sam bila, haha živahna uvijek, ja reko što god ima neko ja bi sebi napravila.

A: Ja, ja, ja baš lijepo .

(netko ulazi na vrata) Kako ste?

Gost govori:

C: Dobri dan

A: Dobar dan.

C: Dobro sam kako ste vi, jestel dobro, faljen Isus.

A: Vaše ime i prezime?

C: Ana Komšo.

A: Ana Komšo, odlično, eto, mi smo već malo pričali, i ona je meni već malo ispričala, i ona nosi taj običaj kad je ona dobila i sve to, ako morete malo i Vi meni malo ispričati.

B: Ja ajde sad ti pričaj.

A: Pa kad ste vi to dobili?

C: A čega kad smo dobili misliš?

C: Križove?

B: križove..

A: Križ.

C: I kad bi ja sad to znala kolko mi je bilo godina, dali mi je bilo 10, dali nije, ma nije mi bilo sigurno 10 godina.

B: Ma jest šefice.

C: Pa možda i jest bilo mi godina.

C: I tako to smo bocali na Sv.Josipa.

A: Aham.

C: Sveti Josip, on je 19og. 3ćeg, i tada bi se napravi prije na dan, sa Sajama i tako da, to napiši i bocaj, joooo, trpi.

A: Da, jel to samo bilo na taj dan.

C: Samo na Sv. Josipa.

C: Samo na Sv. Josipa, Samo na .Sv. Josipa to se bocali, i to bi mi, neko bi vodom, neko bi mlijekom ono zamijesio one saje, ali vodice bi se uvijek metni, svete vode.

A: Aha.

C: Normalno, svete vode i da to, eto ko da križovi budu i da su sveti.

A: To ono nešto povezano i sa tim svecom i sa svetom vodom i...

C: I zato se zovu križovi što smo ih bocali, imam ja i ime svoje, imam i...

B: Nije ko sada daje ove tetovaže.

C: ...vidi što je pokupljeno, ništa kaže iskruživale se žene jedne, pa nemere se to nikad iskružiti.

A: Aham, i vaši su malo slični, jeste vi na istom mjestu ili, išle da vam izbocaju, ili, ili jel ista žena vama radila ili...?

C: Pa nije ista žena, nije ista žena, meni je ovo bocala jedna kuma.

B: Meni je jedna cura radila.

C: I ovo mi je mešćini da mi je ona bocala, samo nije jedne godine, znam da je za jedan dan, možda do godine, do dvije, i ovo, i ovo ovdi se i ne zna, i tako da smo to radili.

A: Ja, jel bi jednu po godinu dobila, ili?

C: Pa eto, jednu jedne godine nabocamo, pa druge godine druge pa..., i to moramo sakrit od matere, da ne, nemoreš radit kad nabocamo, to boli, moramo svezat, moraš prat sudje, moraš ić na vodu, moraš aljine prat, moras svašta, kravu must i tako, al nemereš, boli, ko oteklo haha.

A: A vaša mama nebi voljela da ste vi to imali ili?

C: Ma volila je ona, ali ruži što mi to bocamo, nemoremo radit.

A: Hahahahaha.

C: Ih to je to i je, i bilo je i u matere, nije mati mogla, bilo je i u moje sestre i u nje je bilo križova, i bilo je i u moje matere bilo je ...Ima svijet bocali na psima.

A: Ja, ja.

C: Ali ja to nebi trpila, na... to sama kost muke ti gorke hehehe.

A: Ja kako čujem, mnoge su starije žene imali i na psima.

C: Pa ja, a onda imale su i vako... Imaš ti jelicu?

B: Nhm

C: na mišicma vako eto kada isle bi mi kad bijali 'aljina na vodu pa kad zagnemo rukave da nam se vidi ona jelica, još kad se primi, znaš ono, jelica, prava jelica eto, ovliko bude, i kad zavrneš rukave... otišla ja, kopala kuruze, i otišla na Marijnu vodu da donesem vode, imali jednu vodu, zvala se Marijna voda...da dođem a pravili cestu

pa ondam radili, a on meni više prođi Ano, prođi pa nam, et vode natoći...Gledam ja u njega, otkle ti mene sada da znaš Ano? Eto ti kaže na ruci piše.

A: Aha, Hahaha, ja.

C: I eto, to je to tako.

A: A ovako, vi obadvoje imate vako ovde da piše ime.

C: Da ja.

B: U mene samo prezime.

A: Prezime...

B: I ovo je ime.

C: U mene je ime, ja samo u nje priko okrenuto, a umene uzduž.

A: Hahaha.

C: Tako to...

B: U mene je uzduž.

A: Aham.

C: E u mene je onda preko, kako bi heheheh.

A: I ime bi sam, usput stavili kad bi ste već ovo bocali onda će te i to?

C: Pa ja, al ko će to znat, da smo mi to sve ovaj, jedne godine, kako koje.

A: Kako koje, baš fino. A imale su i mame su imale i bake isto?

C: Jesu imale i mame i bake, sve su imale, samo sad unazad nema...

B: Samo da napomenem, ja nisam mamu upamtila al sigurno je imala, jer je svak, sva ova naša okolica je to radila.

A: Aha,

C: Ja nije bilo

A: Baš ovdje gdje smo mi sada to je sve bilo ovdje.

B: Baš ovdje, baš ovdje.

C: Ma ja cijela naša župa.

B: Onda i tamo je, ima i Kreševo i Guča gora imaš ono.

C: Jajce i tako dalje, i Travnik, većina mi Hrvati, većinom starije, sad nema, to je od starina...Pa i ove bijele aljine, jučer da ste došli, jeste bili?

A: Bili smo, vidila sam,

C: Eno vidila si bijelih aljina kolko je bilo, i reko je gardijan da obučemo.

A: A za ovaj običaj, am, vi ste znali šta to znači, šta je to vama značilo kad ste se vi sicale?

B: Pa mi smo, nismo mi toliko to znale šta to znači, al kasnije smo saznali ono kad smo dozrele već.

A: Ja, ja.

B: To je, ja misla to treba tako.

A: Aham.

B: Mogle smo mi mogle da nebocamo, rekla sam Vam da je to samo do 50tih godina, od 50tih nije dalje rađeno.

A: Ja

B: 60tih nije, ja se 62udala, nije niko.

A: A jel vi imate čerke?

B: Imam ja čerku.

A: A čeri nema običaj ovaj, ne nosi?

B I C: Nema kakvi, nema, nema to.

A: Hahahah.

C: Vid, vid ove ja slike nemam, ove.

A: I kako bi se Vi osjećali da ona stavi?

B: Ništ, normalno, ko god to ima želju, ja nebi nikad nikog spriječila ni da da, ni da ne ono, ko šta voli nek izvoli i tako...

C: Ja, nek radi.

A: Jest.

B: A ja sam jesam, kriomice napravila to, jer ja nisam imala matere, tetka mi bila, pa šta god uradiš priko njezinoga, belaj.

A: Aha.

B: I onda, odo u selo i uradim, kad dojdem, nemore mi izvadit.

A: Jaja, haha, već gotovo.

B: Već se uvuklo pod kožu hahahah.

A: Jest, jest.

B: I tako ono.

A: Ja.

B: Vraguljo, ti bi ono sva se išarala.

C: Meni mati nije branila, samo ono ružila što nemerem radit kasnije, boli znaš, i onda kad se krasta ufati, onda manje i manje, i onda pomažeš malo lječije masti, i onda se to malo otpuči, i onda odguliš i onda kasnije neboli i et.

A: Ja.

C: Valja iglom to bocat, to...ihhh.

A: Ja, jaš teško.

C: I eto, mogli smo onijeh godina, aj sad starkača, nebi ja sad, nebi nebi sad ehh, nema sad nemogu, nikako to nebih, a ono sam prije mogla, šta ja znadem.

A: Ja, baš interesantno, a de mi malo ispričajte, ja znam vi ste išle eto na taj svetac, i onda su vas eto, i dobili stet e, taj križeve, i to bi, jel bi bilo puno, ovako djevojke da se tako isto?

C: Kolko voliš.

B: Ma pretežno je da ima, skoro se, ma izuzetak da nije imo to.

A: Ja ja.

B: Izuzeci su bilo, do naše generacije,

C: Generacije, ja.

B: Ja mislim da nije niko bio da nije imo.

C: Ja, a možda kasnije da nije imo.

B: Do 60tih godina, do 60te, a od 60te nije niko imo, more imat ovu tetovažu ovu što sad rade, a križove ne.

A: Ja, ja, a bili su i neki muškarci da su isto to nosili?

B I C: Jest, jesu nosili i muškarci.

C: Jesu barem ovaj neku bilješku da ima nešto, eto ili na ruci ili.

B: Nacrta ovako tu, ko ono 2, 3 grančice, jelica se zvalo, eto to, sam da ima...

C: Ali nisu svi ni oni, neki su, više su kad su otišli u vojsku.

B: To je tetoviranje.

C: I onda je to tetoviranje, da bude to tako a nisu vamo da su toliko da su ove, to je sad.

A: A jel i ovo isto, kad su stavljali, i oni bi isto za taj svetac?

B: Ne, ne ne, ma kakvi, tetoviranje je to to.

C: Ali ovo, al ovo, ovo jest na svetog Josipa.

B: Ovo je samo na svetog Josipa.

A: Za ženske i za muškarce tako bi uvijek bilo za taj svetac?

C: Samo pitaj di je ko je, di ima koja žena da to smije bocati da to napravi.

B: I ko zna napraviti taj, to murećef, mi smo u Marošovoj kući pravili. Prije bila velika kuća, ona starinska i mi imali, bilo ognjišće, i onda napraviš onaj, i oni sać, malo metneš malo luća, zapališ i onda staviš malo, kaže smreke staviš, bit će zelenije ovo kao...

A: Aha

B: I onda staviš tu smreku, i da ufati se ono, pokriješ i oni se čađ ufati, ono luć daje čađ, a onaj, oni lug, onaj smreka daje onu

zelenilo, i tako da bude to, i onda stave onu u šolju, obično bi se stavi.

C: Ahh kutijica od gulaša napravili bi mi to, uglavnom, mi, ahh kolko je tad bilo, nije bilo ko sada ovog sudja, i tuj, ono treba vani da prinoći...

A: A zašto je moralo vani prenočiti?

C: Ajde bože znaj, ni mi neznamo.

B: Na prozor se stavi.

C: Na prozor da prinoći...

B: Ne znam zbog čega, samo et, tako je to bilo, i eto tako da bi te vodice metni u to i ...

A: Ja, a nešto je tu povezano, kako ja sam razumila, stavi se i sveta voda, i ima nešto u tom da mora prenočiti, mora biti taj svetac...

C: Pa nešto jest, jest.

B: Sad sam ti ja rekla, žena koja ima u prsima mlijeka, namuze, ja znam Marica Šišina pokojna.

C: Ja, ja

B: Kad bi u nas pravi, ona bi uvijek, žena rađala i ona, namuze ono kolko more, sam nek ima kaže kap eto kao, majčinog mlijeka to, i onaj, neznam dal se ukaplje malo, malo mlijeka obično, ako ima žena svog mlijeka, netreba uopće mlijeko, malo vode.

C: To sam jedno eto, znakovi Božiju zeru, eto.

B. Bobu jednu se napravi, možeš stavit, et znaš koliko tinte se potroši kad pišeš, primjera radi, i onaj tako i toga.

A: A vi ste u ovom selu to radili, ovdje je bilo to ili?

B: U Starom selu.

A: U Starom selu, gore se to otiđe.

B: Ovo je selo, ovo je selo od...

B i C: '63 godine

A: Aha.

B: Ozgar se selo saselilo ovde.

A: I u Starom selu, jesu svi bilo ovako naši ljudi ili?

C: Svi naši ljudi, unas

B: Cisto etnički Hrvati.

C: čisto Aljinići, nigdi nije bilo...

B: Hrvati, ono okolo bilo Muslimana, samo mi bili Hrvati.

A: A jesu li to samo Hrvati radili ili su i druge vjere?

B i C: Samo Hrvati, samo Hrvati.

A: Samo Hrvati.